

Delprogram Stora sjöar

Delprogram Stora sjöar	1
1 Övergripande beskrivning av delprogrammet, förutsättningar m.m.	3
1.1 Kort beskrivning av delprogrammet.....	3
1.2 Mål och syfte.....	4
1.3 Styrdokument.....	5
1.3.1 Undersökningar/övervakningsmanualer	5
1.3.2 Kvalitetsdeklarationer för officiell statistik	5
1.3.3 Övriga styrdokument.....	5
1.4 Beställare, ansvarig utförare samt styrning och förankringsprocesser	6
1.5 Finansiering och kostnad.....	7
1.6 Användare och användningsområden.....	8
1.7 Uppföljning av syfte	11
2 Information som erhålls genom delprogrammet.....	12
2.1 Design och stationsnät	12
2.2 Variabler.....	12
2.3 Kringinformation som samlas in i delprogrammet.....	12
2.4 Information som krävs från andra delprogram	13
3 Organisation och kvalitetsrutiner	13
3.1 Ansvar för delprogrammets utformning samt administration och genomförande	13
3.2 Kvalitetsrutiner	14
3.2.1 Provtagning och analys	14
3.2.2 Utvärdering och resultatredovisning	14
3.2.3 Datalagring.....	14
3.2.4 Kvalitetskontroller.....	14
4 Resultatredovisning.....	14
4.1 Åtkomst av grunddata.....	14
4.2 Rapporter/Produkter	14
4.3 Annan användning av delprogrammets resultat.....	15
5 Ytterligare dokumentation av delprogrammet.....	15
6 Definitioner	15
Bilaga 1. Summering av delprogrambeskrivningen	17
Bilaga 2. Övervakningsmanualer och metoder	18
Bilaga 3. Övervakningsstationer	20
Bilaga 4. Frekvens och antal prover.....	27
Bilaga 5. Variabler	29
Bilaga 6. Datavärdskap och annan dataförvaltning	31

1 Övergripande beskrivning av delprogrammet, förutsättningar m.m.

1.1 Kort beskrivning av delprogrammet

Delprogrammet ingår i programområde Sötvatten i den nationella samordnade miljöövervakningen och omfattar Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren. Det är resursövervakning av fisk i Hjälmaren som beställs löpande av Havs- och vattenmyndigheten som ingår i delprogrammet, övrig miljöövervakning i Hjälmaren ingår inte. Inom delprogrammet genomförs nationell övervakning (NMÖ) och samordnad recipientkontroll (SRK). Vattenvårdsförbundens kanslier samordnar programmen mellan NMÖ och SRK och även programmen mellan sjöarna.

Miljöövervakning i Vänern, Vättern och Mälaren är av nationellt intresse. De är Sveriges tre största sjöar, utgör viktiga dricksvattentäkter, det bedrivs kommersiellt fiske inom sjöarna, de är recipienter för industrier och avloppsreningsverk, betydelsefulla för fritidsfiske och bad och delas av flera län. De berörda länen är Jönköping, Stockholm, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro och Östergötland. Vänern, Vättern och Mälaren faller inom Europeiska miljöbyråns definition av stora sjöar (large lakes), med en yta som är större än 500 km². Vänern och Vättern är vattenkvalitetsmässigt mest lika varandra. De karakteriseras av stora öppna vattenmassor, är näringsfattiga och djupa sjöar där den fria vattenmassan (pelagialen) utgör en stor andel. Vänern har två stora utsjövattenförekomster och många vikar och fjärdar som delas in i ytterligare 26 vattenförekomster. Vättern delas in i en stor utsjövattenförekomst och tre mindre vattenförekomster. Mälaren är en näringsrik slättlandssjö med många fjärdar och vikar. Mälaren är indelad i 32 vattenförekomster i och med dess stora flikighet.

Det bedrivs en bred miljö- och resursövervakning i sjöarna, som har egna sjöspecifika övervakningsprogram anpassade efter deras geologi, morfologi, miljötillstånd och aktuella miljöfrågor. Övervakningen är indelad i nio moment (kemi, plankton, glacialrelikter, bottenfauna, fisk, miljögifter, sjöfågel, vegetation och klimat). Momenten är ytterligare indelade i totalt 28 undersökningar (Tabell 1).

Sammanställningar av övervakningen publiceras digitalt genom respektive vattenvårdsförbund.

Tabell 1 Tabellen innehåller information om vilka moment och undersökningar som ingår i sjöarnas övervakningsprogram. Undersökningar som ingår i sjöns övervakningsprogram är markerade med ett x.

Moment	Undersökning	Vänern	Vättern	Mälaren	Hjälmaren
Kemi	Utsjö	x	x	x	
	Tillflöden	x	x		
	Utlopp	x	x		
	Sediment	x	x		
	Nederbörd		x		
Plankton	Växtplankton	x	x	x	
	Djurplankton	x	x	x	
Glacialrelikter	Glacialrelikta kräftdjur	x	x	x	

Moment	Undersökning	Vänern	Vättern	Mälaren	Hjälmaren
Bottenfauna	Djupbotten	x	x	x	
	Grundbotten	x	x		
Fisk	Fria vattenmassan (hydroakustik)	x	x	x	x
	Utsjözonen (översiktsnät)	x	x		
	Strandzonen (översiktsnät)	x	x	x	x
	Gösbestånd			x	x
	Sötvattenskräftor	x	x	x	x
	Reproduktion (röding, öring, harr)		x		
Miljögifter	Fiskvävnad	x	x		
	Provbanks	x	x		
	Sediment	x	x		
	Vatten	x	x		
	Screening		x		
Sjöfågel	Häckande på skär	x	x	x	
Vegetation	Undervattensvegetation (makrofyter)	x	x	x	
	Påväxtalger		x		
	Strandvegetation	x			
Klimat	Vattenstånd	x	x	x	
	Vattentemperatur	x	x	x	
	Isläggning		x		

1.2 Mål och syfte

Syftet med programmet för samordnad nationell miljöövervakning i Vänern, Vättern och Mälaren är att:

- beskriva sjöarnas kemiska och biologiska tillstånd och utveckling, bedöma hotbilder och följa upp miljömål och miljöförbättrande åtgärder,
- ge underlag för nationella och regionala miljöanalyser, miljökvalitetsnormer, uppföljning av miljömål och beslut om åtgärder, underlag för regional och lokal planering, miljökonsekvensbedömningar och åtgärds- och förvaltningsplaner, bidra till internationell rapportering,
- i samverkan med andra program ge underlag för beräkningar av ämnestillförsel från olika källor samt för upprättande av materialbalanser för beskrivningar av olika ämnens omsättning i sjöarna,
- vara referens för regionalt och lokalt miljövårdsarbete samt stödja samordning och gemensam kvalitetssäkring av olika övervakningsinsatser i sjöarna,
- informera och öka kunskapen hos allmänheten och övriga intressenter om tillståndet i Vänern, Vättern och Mälaren.

Resultat från övervakningen används inom processer i vattenförvaltningen och ger underlag till nationell fiskförvaltning. De används också för rapportering till Europeiska kommissionen inom

vattendirektivet, nitratdirektivet och Europeiska miljöbyråns (EEA:s) miljörapport (State of the Environment, SoE).

Resultaten används även för allmän information, utredningsverksamhet och forskning.

För mer information om användning av resultat från övervakningen inom delprogrammet, se vidare i stycket om [Användare och användningsområden](#).

1.3 Styrdokument

För varje sjö inom delprogrammet finns flera dokument som styr upplägget av programmet:

- överenskommelser mellan Havs- och vattenmyndigheten och utförare av delprogrammet ,
- styrande dokument från annan nationell eller regional miljöövervakning som samordnas med delprogrammet,
- Naturvårdsverkets [Handledning för miljöövervakning](#),
- miljöövervakningsprogram, utifrån sjöspecifika behov, som finns framtagna från respektive vattenvårdsförbund för Väner, Vättern och Mälaren.

1.3.1 Undersökningar/övervakningsmanualer

Delprogrammet följer i huvudsak de av Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket fastställda övervakningsmanualer som kan hämtas från respektive myndighets webbsidor (bilaga 2).

Övervakningsmanualerna för sötvatten är oftast utformade och anpassade för mindre sjöar. I delprogrammet Stora sjöar är det därför nödvändigt med vissa anpassningar av metoder. Därför används flera sjöspecifika metoder inom delprogrammet.

1.3.2 Kvalitetsdeklarationer för officiell statistik

Ej relevant

1.3.3 Övriga styrdokument

Följande övergripande svenska och internationella styrdokument är aktuella för delprogrammet:

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (vattendirektivet)
- Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet)
- Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)
- Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring och senare upphävande av rådets direktiv

82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG och 86/280/EEG, samt om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG (Prioämnesdirektivet)

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire)
- Lag (2010:1767) om geografisk miljöinformation
- Förordning (2010:1770) om geografisk miljöinformation
- Vattenförvaltningsförordning (SFS 2004:660)
- Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2015:26) om övervakning av ytvatten enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660)
- Fiskelagen (1993:787)
- Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruk och fiskerinäringen
- Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena
- Vatten- och förvaltningsplaner som finns framtagna från vattenvårdsförbund för Väner och Vättern
- Bevarandeplaner för Natura 2000-områden för Vättern 2018 där det finns 9 stycken delområden och en gemensam plan för hela sjön
- Bevarandeplaner för Natura 2000-områden för Väner där det finns cirka 25 delområden
- Bevarandeplaner för Natura 2000-områden för Mälaren där det finns cirka 40 delområden

1.4 Beställare, ansvarig utförare samt styrning och förankringsprocesser

Havs- och vattenmyndigheten och vattenvårdsförbunden i sjöarna är beställare av delprogrammet.

Kanslierna för Väners vattenvårdsförbund, Vätternvårdsförbundet och Mälarens vattenvårdsförbund ansvarar för att samordna och utveckla miljöövervakningen i respektive sjö. Länsstyrelserna i Jönköpings län, Västra Götaland län och Västmanland län är utförare genom löpande överenskommelser med Havs- och vattenmyndigheten. De upphandlar sedan utförare av respektive moment. Eftersom delprogrammet är så brett, och sjöarna kan ha olika utförare för samma moment ingår ett tjugotal utförare av den praktiska övervakningen i delprogrammet, däribland länsstyrelser och SLU.

Vattenvårdsförbundens kanslier ansvarar för revision och utvärdering av programmen i respektive sjö. Revideringar sker dels gemensamt för alla tre sjöarna men även vid behov enskilt för respektive sjö. Havs- och vattenmyndigheten och medlemmarna i vattenvårdsförbunden får reviderade övervakningsprogram på remiss. Beslutet om övervakningsprogrammet fattas slutligen i styrelsen för respektive förbund.

Kanslierna redovisar genomförda aktiviteter till Havs- och vattenmyndigheten. Kanslierna fungerar också som en informationscentral för sjöarnas miljötillstånd, som redaktörer för årsrapporterna och för förbundens webbsidor. Kanslierna ansvarar även för att data levereras till datavärddar.

Samordningen inom och mellan sjöarna och med övriga nationella sötvattensprogram sker främst via Stora sjö-gruppen. Stora sjö-gruppen utgörs av representanter från sjöarnas vattenvårdsförbund, Havs- och vattenmyndigheten och SLU, Institutionen för akvatiska resurser. Även årliga träffar med övriga nationella utförare inom programområde Sötvatten där Havs- och vattenmyndigheten är sammankallande bidrar till kunskapsutbyte.

När det gäller det övergripande ansvaret för nationell samordning, beställning av datavärdsrapport och utveckling av övervakningsmanualer är Havs- och vattenmyndigheten ansvarig för vissa moment (kemi, plankton, glacialrelikter, bottenfauna, fisk, vegetation, övervakning av miljögifter i akvatisk miljö), och Naturvårdsverket andra (sjöfågel och klimat, datavärdsrapport för miljögifter i akvatisk miljö).

Historiskt har övervakning i Vänern, Vättern och Mälaren skett inom Statens Vatteninspektion (1957 - 1967) följt av Naturvårdsverkets Program för övervakning av miljö kvalitet (PMK) (1967 - 1995). Under 1996 - 1999 överfördes miljöövervakningen av sjöarna från nationellt program till regionalt miljöövervakningsansvar. År 2000 blev delprogrammet åter en del av svensk nationell sötvattensövervakning, först under Naturvårdsverkets ansvar och sedan 2011 av Havs- och vattenmyndigheten.

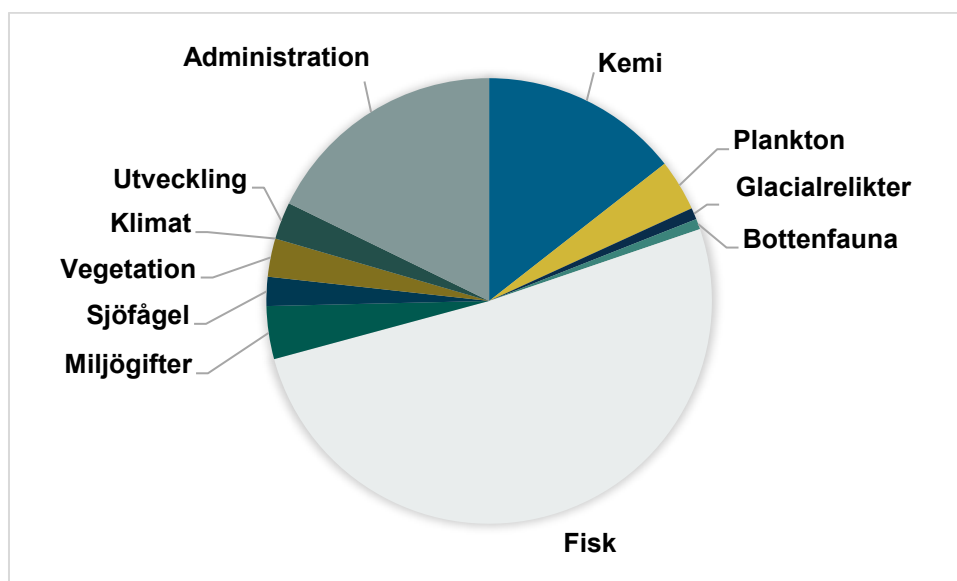
1.5 Finansiering och kostnad

Kostnader för delprogrammet uppgick till cirka 13,5 miljoner kronor under 2022. Vissa moment genomförs med olika frekvens så den årliga kostnaden varierar mellan åren. Delprogrammet har flera beställare och finansiärer. I listan nedan framgår de största, tillsammans med utförare. Siffran i parantes anger ungefärlig finansiering i procent av den totala kostnaden.

1. Havs- och vattenmyndighetens överenskommelse på 1:2-anslaget Miljöövervakning m.m. med respektive länsstyrelse/vattenvårdsförbund för delprogram Stora sjöar (17%).
2. Havs- och vattenmyndighetens överenskommelse på 1:11-anslaget med SLU, Institutionen för akvatiska resurser om att bedriva datainsamling och resurs- och miljöövervakning (48 %).
3. Länsstyrelsernas miljöövervakning finansierad av bidrag från Havs- och vattenmyndighetens fiskevårdsmedel (1:11-anslaget) (5 %).
4. Vattenvårdsförbunden genom medlems- och undersökningsavgifter och kostnader för regional och lokal samordning och administration (31 %).

Det enskilt mest kostnadskrävande momentet är miljö- och resursövervakning av fisk som sammantaget utgör mer än hälften av totala medelkostnaderna per år (figur 1).

Figur 1 Fördelning av ungefärliga årliga kostnader för delprogrammet per moment.

1.6 Användare och användningsområden

Det finns många användare och användningsområden av data som tas fram inom delprogrammet (Tabell 2). Flertalet användare är lokala, regionala eller nationella myndigheter. Medlemmarna i vattenvårdsförbunden är viktiga användare och där ingår till exempel industrier, regioner, kommuner, sjöfart, kraftverk och intressentorganisationer (fiske, lantbruk). Tack vare delprogrammets utformning med långa tidsserier kan resultat och data också användas vid miljöprövningar, exploateringar, för att tillgodose allmänhetens intresse och inom forskning.

Tabell 2 Tabellen innehåller information om kända användningsområden och användare av resultat från momenten i delprogrammet och ytterligare information i en kommentar. Resultat från övervakningsprogrammet är öppna och tillgängliga och därför är alla användare och användningsområden inte kända.

Användningsområde	Användare	Moment och undersökning	Kommentar
Vattenförvaltningen	Vattenmyndigheterna, länsstyrelserna	Kemi – <i>Utsjö, Tillflöden, Utflöde</i> Plankton – <i>Växtplankton</i> Bottenfauna – <i>Djupbotten, Grundbotten</i> Miljögifter – <i>Fiskvävnad, Sediment, Vatten</i> Fisk – <i>Utsjözonen (översiktsnät), Strandzonen (översiktsnät)</i> Vegetation – <i>Undervattensvegetation (makrofyter), Påväxtalger</i>	Bidra till underlag för statusklassning.
Rapportering av vattendirektivet	EU-kommissionen, Havs- och vattenmyndigheten, Vattenmyndigheterna	Kemi – <i>Utsjö, Tillflöden</i> Plankton – <i>Växtplankton</i> Bottenfauna – <i>Djupbotten, Grundbotten</i> Miljögifter – <i>Fiskvävnad, Sediment, Vatten</i> Fisk – <i>Utsjözonen (översiktsnät), Strandzonen (översiktsnät)</i> Vegetation – <i>Undervattensvegetation (makrofyter), Påväxtalger</i>	År 2022 var 61 aktiva övervakningsstationer registrerade i Vatteninformationssystem Sverige (VISS) inom delprogrammet. 54 stationer ingår i det kontrollerande övervakningsprogrammet och 42 stationer i det operativa övervakningsprogrammet.
Nitratdirektivet – översyn av nitratkänsliga områden	EU-kommissionen, Jordbruksverket	Kemi – <i>Utsjö, Tillflöden, Utlopp</i>	Jordbruksverket gör en översyn vart fjärde år på uppdrag av regeringen. År 2022 ingick 37 provtagningsplatser från delprogrammet och 13 platser från in- och utflöden till sjöarna.
Rapportering av nitratdirektivet	EU-kommissionen, Jordbruksverket	Kemi – <i>Utsjö</i>	Stationer från Mälaren ingår i rapporten.
Rapportering av WISE 6 - State of the Environment (SoE)	Europeiska miljöbyrån (EEA), Havs- och vattenmyndigheten	Kemi – <i>Utsjö</i>	År 2021 ingick 14 stationer från delprogrammet i den årliga WISE 6-rapportering till Europeiska miljöbyrån (EEA).
Uppföljning av miljökvalitetsmål: Levande sjöar och vattendrag	Havs- och vattenmyndigheten	Kemi – <i>Utsjö, Tillflöden</i> Plankton – <i>Växtplankton</i> Bottenfauna – <i>Djupbotten, Grundbotten</i> Miljögifter – <i>Fiskvävnad, Sediment, Vatten</i> Fisk – <i>Utsjözonen (översiktsnät), Strandzonen (översiktsnät)</i>	Precisering 1: God ekologisk och kemisk status <i>indikator</i> : God ekologisk, kemisk och kvantitativ status för sjöar, vattendrag och grundvatten enligt Vattenförvaltningsförordningen

Användningsområde	Användare	Moment och undersökning	Kommentar
		Vegetation – <i>Undervattensvegetation (makrofyter), Påväxtalger</i>	
Uppföljning av miljö kvalitetsmål: Ingen övergödning	Havs- och vattenmyndigheten	Kemi – <i>Utsjö, Tillflöden</i> Plankton – <i>Växtplankton</i> Bottenfauna – <i>Djupbotten, Grundbotten</i> Miljögifter – <i>Fiskvävnad, Sediment, Vatten</i> Fisk – <i>Utsjözonen (översiktsnät), Strandzonen (översiktsnät)</i> Vegetation – <i>Undervattensvegetation (makrofyter), Påväxtalger</i>	Precisering 3: Tillstånd i sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten <i>indikator</i> : Status för näringsämnen enligt vattenförvaltningsförordningen
Nationell och regional rådgivning för förvaltning av bestånd och uttag av fiske.	Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelserna	Fisk	Underlag till årlig rapport: Fisk- och skaldjursbestånd i hav och sötvatten som publiceras på fiskbarometern.se.
Fiskförvaltning	Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelserna, vattenvårdsförbunden, SLU	Fisk	Bidra till licensprövningar, dispenser, beståndsuppskattningar
Kartlägga och följa förekomsten av arter listade i fågeldirektivet	EU-kommissionen, Statens jordbruksverk	Sjöfågel – <i>Häckande på skär</i>	
Rapportering inom art- och habitatdirektivet av bevarandestatus	EU-kommissionen, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, SLU Artdatabanken	Vegetation – <i>Undervattensvegetation (makrofyter)</i> Fisk – <i>Sötvattenkräftor</i> Sjöfågel – <i>Häckande på skär</i>	
Upptäcka förekomst av invasiva främmande arter, IAS.	Länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten	<i>Alla biologiska moment</i>	
Följa spridning och abundans av redan förekommande IAS enligt EU:s förordning om invasiva främmande arter 1143/2014	Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelserna	Fisk – <i>Sötvattenkräftor</i>	
Sjukdomsspridning som regleras som smittsam sjukdom i HVMFS 2021:7, i epizootilagen 1999:657 eller i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10)	Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), Jordbruksverket, Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelserna	Fisk	Misstanke av sjukdom hos fisk, kräft- och blötdjur kan även rapporteras på https://rapporterafisk.sva.se/ och/eller undersökas av SVA genom akutmedel.
sverigesvattenmiljo.se	Havs- och vattenmyndigheten, användare av kartor på webbsidan	Kemi – <i>Utsjö</i> Plankton – <i>Växtplankton</i> Bottenfauna – <i>Djupbotten</i>	Momenten finns som vattentrender. I tillståndsrapporterna och kunskapsbanken kan alla resultat från delprogrammet ingå som underlag.

1.7 Uppföljning av syfte

I delprogrammet Stora sjöar genomförs kvalitetssäkring och revidering gemensamt för sjöarna, om det är möjligt och relevant. Revision sker annars löpande vid behov för varje undersökning. Sjöarnas övervakningsprogram anpassas successivt efter kraven i vattenförvaltningsförordningen.

Bland de större revisioner som gjorts var när Väterns övervakningsprogram reviderades 2011 och när ett nytt övervakningsprogram för perioden 2022 - 2027 antogs för Vättern 2021. Under 2022 - 2023 pågår en översyn av miljö- och resursövervakning av fisk i de tre sjöarna på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Kvalitetsförbättringar görs ibland genom utveckling av övervakningsmanualer som kan behöva anpassas till speciella förhållanden i stora sjöar.

Följande rapporter bidrar med underlag till gemensam uppföljning av delprogrammet:

- [Sveriges 24 betydande sjöar. Sammanställning av övervakning och behov för att uppfylla krav enligt vattenförvaltningsförordningen](#) (2022)
- [Översyn av krav på miljögiftsövervakning för de stora sjöarna](#) (2021)
- [Satellitdata för miljöövervakning och fiskeriförvaltning i Sveriges fem stora sjöar](#) (2015)
- [Insjöfåglar – utvärdering av det gemensamma delprogrammet](#) (2014)
- [Utvärdering av biologiska data från Vätern, Vättern och Mälaren med syfte att identifiera trender och trendbrott som kan bero av metod- eller konsultbyte](#) (2012)

Rapporter som bidrar till uppföljning av övervakningen och beskrivning Väterns övervakningsprogram:

- [Vattenvårdsplan för Vätern. Mål och åtgärder 2022 - 2029](#) (2022)
- [Fem skäl att satsa på Vätern Vattenvårdsplan – kampanjer 2016 - 2021](#) (2016)
- [Tappningsstrategi med naturhänsyn för Vätern – Strategi 1 och strategi 2](#) (2014)
- [Väterns tappningsstrategi - Effekter och konsekvenser för flora, fauna och friluftsliv](#) (2014)
- [Fisk-och Fiskevårdsplan för Vätern](#) (2014)
- [Program för samordnad nationell miljöövervakning i Vätern från 2011](#) (2011)
- [Årsskrift](#) (årligen)

Rapporter som bidrar till uppföljning av övervakningen och beskrivning Vätterns övervakningsprogram:

- [Bevarandeplan för Natura 2000 i Vättern](#) (2018)
- [Förvaltningsplan för fisk och fiske i Vättern 2017 - 2022](#) (2017)
- [Uppföljning av vattenvårdsplan för Vättern](#) (2015)
- [Regleringen av Vättern - historiskt, nutid och framtid](#) (2011)
- [Program för samordnad miljöövervakning av Vättern och dess tillflöden 2001 - 2006](#) (2002)
- [Årsskrift](#)

Rapporter som bidrar till uppföljning av övervakningen och beskrivning Mälarens övervakningsprogram:

- [Miljögifter i Mälaren. En sammanställning av studier om metaller och organiska ämnen i Mälaren 2000 – 2015](#) (2017)
- [Mälaren. Tillståndsutvecklingen 1965 – 2011](#) (2013)
- [Årsrapport](#) (årligen)

2 Information som erhålls genom delprogrammet

2.1 Design och stationsnät

Utformning av miljöövervakningen som bedrivs inom delprogrammet är baserad på en kombination av flera faktorer såsom sjöns inom- och mellanårsvariation för den uppmätta variabeln. I delprogrammet genomförs nio olika moment med 28 undersökningar. Varje undersökning har sin design och sitt stationsnät. Gemensamt för sjöarna är att det finns tydliga utsjöstationer och utloppsstationer där miljöövervakning bedrivits under lång tid (cirka 50 – 60 år). Många av momenten har påbörjats som projekt där syftet har varit att hitta lämpliga stationer för att genomföra löpande miljöövervakning.

Alla undersökningar utförs inte i samtliga sjöar. Som ett exempel övervakas strandvegetation enbart i Vänern för att undersöka omfattningen av igenväxningen av strandområden på grund av ändrad regleringsstrategi.

Både trend- och omdrevsövervakning förekommer i delprogrammet.

En viktig aspekt är att kunna ha jämn kostnad över år i programmet. Eftersom vissa moment genomförs med gles frekvens (flera års mellanrum) kan annars år med höga kostnader uppkomma, något som medför svårighet i budgetplanering. Därför fördelas moment över tid på sådant vis att så jämn kostnad som möjligt blir fallet.

Övervakningsstationer inom delprogrammet listas i bilaga 3.

Ytterligare beskrivning av övervakningsprogrammet i Vänern, Vättern och Mälaren finns på vattenvårdsförbundens webbsidor: www.vanern.se www.vattern.org och www.malaren.org

2.2 Variabler

Totalt omfattar delprogrammet omkring 300 variabler (bilaga 4 och 5).

2.3 Kringinformation som samlas in i delprogrammet

Det samlas in kringinformation i flera undersökningar, bland annat noteras avvikelser som grumling och regn vid provtagning av undersökningarna utlopp och inflöde i momentet kemi. I undersökningen nederbörd beskrivs mätplatsen och en överblick över väderåret som gått. Vid till exempel djurplanktonprovtagningen i momentet plankton noteras provtagningsyta och läge, datum och tidpunkt, provtagningsdjup, hämtartyp, - storlek och håvtyp och maskstorlek, väder, vind och läget för eventuellt temperatursprångsskikt.

2.4 Information som krävs från andra delprogram

Delprogrammet Stora Sjöar utgörs av samordnad nationell miljöövervakning där informationsflöde och samnyttjande mellan olika program är identifierat (Tabell 3). Det innebär att program kompletterar varandra i olika delar, till exempel genom att utsjöstationer fungerar som referenser till vikar och fjärdar, eller till andra provtagningar i tillflöden. Även dataflöde mellan olika program och utvärderingar är koordinerat. I sjöar och tillflödena finns samordnade recipientkontrollprogram (SRK), kalkeffektuppföljning (KEU), nationell och regional miljöövervakning och kommunernas övervakning vid badplatser. Det finns även resursövervakning av fisk som koordineras via Havs- och vattenmyndigheten. I vattenvårdsplanerna för sjöarna ingår en rad indikatorer som hämtas från olika program.

Tabell 3 Angränsande program som genomförs i Vänern, Vättern och Mälaren.

Sjö	Övervakningsprogram	Kommentar
Samtliga	Kalkeffektuppföljning (KEU) Regional miljöövervakning (RMÖ) Badvattenövervakning (kommunal övervakning) Trendstationer Sjöar (nationell övervakning) Trendstationer Vattendrag (nationell övervakning) Gemensamt delprogram (GDP) Insjöfåglar	
Vänern	Vattenrådet Vänern sydöstra tillflöden (SRK) Norra Vänerns intressenter (SRK) Mariestadsfjärden (SRK) Tidans Vattenförbund (SRK) Gullspångsälvens Vattenvårdsförbund (SRK) Klarälvens Vattenvårdsförbund (SRK) Ämålsviken (SRK) Göta älvs Vattenvårdsförbund (SRK) (enskilda kommuners egen regi inklusive Vänerns vikar som ingår i flera av ovanstående SRK)	
Vättern	Motala Ström Vattenvårdsförbund (SRK) SRK Södra Vättern (SRK) SRK Norra Vättern (SRK) Industri Recipientkontroll (RK) (enskilda kommuners egen regi)	Tre tillflöden till Vättern (Domnån, Svedån, Bråtängsbäcken) ingår i delprogram Trendvattendrag
Mälaren		Det ingår i Mälarens VVF vision 2022 - 2027 att samordna mätningar och resultat inom hela avrinningsområdet.

3 Organisation och kvalitetsrutiner

3.1 Ansvar för delprogrammets utformning samt administration och genomförande

Havs- och vattenmyndigheten har sedan 2011 det övergripande ansvaret för delprogrammets utformning. Samordning av moment i respektive sjö genomförs av vattenvårdsförbundens kanslier på respektive länsstyrelse. Se mer i stycket om [Beställare, ansvarig utförare samt styrning och förankringsprocesser](#).

3.2 Kvalitetsrutiner

3.2.1 Provtagning och analys

Samtlig provtagning utförs av personal som ska vara certifierade för provtagning eller på annat dokumenterat sätt visat att de har inhämtat de nödvändiga kunskaperna för provtagning. Analyserna utförs av ackrediterade laboratorier.

3.2.2 Utvärdering och resultatredovisning

Vattenvårdsförbunden, Havs- och vattenmyndigheten och andra användare av resultat från övervakning inom delprogrammet beställer redovisningar och utvärderingar, se stycket [Användare och användningsområden](#).

3.2.3 Datalagring

Data lagras hos nationella datavärddar där det är möjligt (bilaga 6). I övrigt samlas data hos respektive vattenvårdsförbunds kansli.

3.2.4 Kvalitetskontroller

Laboratorier ska vara ackrediterade och delta i interkalibreringar. Resultat från kvalitetskontroller redovisas. Avvikelser från förväntade resultat föranleder ny analys av samma prov. Kvalitetsarbetet leds av den kvalitetsansvarige på laboratoriet. Vid både analys, utvärdering och leverans av data till datavärd genomför både avsändare och mottagare kvalitetskontroller innan data tillgängliggörs.

4 Resultatredovisning

4.1 Åtkomst av grunddata

Havs- och vattenmyndigheten äger upphovsrätten till de data som tagits fram genom finansiering av myndigheten. Data som Havs- och vattenmyndigheten finansierar tillgängliggörs med CC0-licens och är därmed fria att använda, återanvända, distribuera och aggregera. Resultat som tas fram inom delprogrammet som inte är finansierade av Havs- och vattenmyndigheten tillgängliggörs genom rapportering till datavärdsskapen eller hos vattenvårdsförbundens kanslier. I bilaga 6 framgår var data från delprogrammet förvaltas.

4.2 Rapporter/Produkter

Årlig resultatredovisning sker i samband med årlig verksamhetsberättelse. Resultaten levereras varje år till datavärd senast sista mars påföljande år för vattenkemi och senast sista juni för biologiska data. Datavärdarna lägger sedan in resultaten i databaser som är tillgänglig via webben.

Resultat från miljöövervakningen publiceras i de format som regleras genom avtalen med Havs- och vattenmyndigheten. Genomförda undersökningar och utvärderingar redovisas också i

rapporter till Havs- och vattenmyndigheten och i webbportalen www.sverigesvattenmiljo.se. Data utnyttjas också inom forskning med publicering i internationellt granskade tidskrifter.

Vattenvårdsförbunden i respektive sjö svarar för en vetenskapligt och statistiskt bearbetad redogörelse av uppkomna data i en årsskrift. Årsskriften redovisas till Havs- och vattenmyndigheten.

4.3 Annan användning av delprogrammets resultat

Resultaten ligger till grund för sjöspecifika vattenvårdsplaner, bevarandeplaner för Natura 2000 och förvaltningsplaner för fisk och fiske. Halter av hälsofarliga ämnen och dess trender kan också utgöra underlag för utfärdande av kostråd för konsumtion av fisk.

Data har också använts som underlag för ett flertal vetenskapliga publikationer om förurning, eutrofiering, toxiska ämnen och climateffekter.

5 Ytterligare dokumentation av delprogrammet

Delprogrammet beskrivs även för respektive sjö av vattenvårdsförbunden för sjöarna:

[Startsida - Vänerens vattenvårdsförbund \(vanern.se\)](http://vanern.se)

[Startsida - Vättern \(vattnet.org\)](http://vattnet.org)

[Mälarens vattenvårdsförbund | Mälarens vattenvårdsförbund \(malaren.org\)](http://malaren.org)

6 Definitioner

Källa till definitioner: [datavärdschap \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

Beställare: Den organisation som skriver avtal med utförare eller datavärd.

Datavärd: Den organisation som fått i uppdrag att driva ett datavärdschap.

Datavärdschap: Dataförvaltning med funktionen att ta emot och utföra leveranskontroll, lagring och tillgängliggörande av miljödata inom ett tematiskt område.

Delprogram: En finare indelning av ett programområde. Kan liknas vid ett projekt som löper över en längre tid och som har en långsiktig beställning och finansiering.

Nationell miljöövervakning: Miljöövervakning som finansierats med statliga medel för att ge en övergripande bild av miljötillståndet i Sverige. Beställare är Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten.

Programområde: Den nationella och regionala miljöövervakningen är organiserad enligt tio programområden som följer en tematisk indelning.

Regional miljöövervakning: Miljöövervakning som finansierats med statliga medel för att ge en övergripande bild av miljötillståndet på länsnivå. Beställare är en länsstyrelse.

Undersökning: En finare indelning av delprogram. Kan liknas vid ett mindre projekt som löper över en kortare eller längre tid och som har en kort- eller långsiktig beställning och finansiering.

Övervakningsmanual (tidigare undersökningstyp): En övervakningsmanual är ett dokument som ger vägledning om hur en undersökning inom miljöövervakningen ska genomföras. En viktig del av innehållet är metoder, referenser till metoder och råd om hur metoderna ska användas. En annan viktig del är att den vägleder i fråga om datakvalitet och datahantering. En övervakningsmanual kan när det är lämpligt användas även för angränsande områden t ex inom vattenförvaltningen, samordnad recipientkontroll, för inventeringar och andra uppdrag.

Bilagor

1. Summeringen av delprogrambeskrivningen
2. Övervakningsmanualer och metoder
3. Övervakningsstationer
4. Frekvens och antal prover
5. Variabler
6. Datavärdskap och annan dataförvaltning

Bilaga 1. Summering av delprogrambeskrivningen

Tabellen summerar kortfattat informationen i delprogramsbeskrivningen.

Delprogrammets	Stora sjöar
Mål	Att beskriva sjöarnas tillstånd och utveckling.
Preciserat syfte	Delprogrammets övergripande syfte är att beskriva tillstånd, hot, storskaliga förändringar i vattenmiljön med hjälp av kemiska och biologiska metoder i Sveriges tre stora sjöar. Att utgöra underlag till åtgärder för att bevara och förbättra sjöarnas tillstånd.
Undersökningar	Kemi: Utsjö, Tillflöden, Utlopp, Sediment, Nederbörd Plankton: Växtplankton, Djurplankton Glacialrelikter: Glacialrelikta kräftdjur Bottenfauna: Djupbotten, Grundbotten Fisk: Fria vattenmassan (hydroakustik), Utsjözonen (Översiktsnät), Strandzonen (Översiktsnät), Gösbestånd, Sötvattenkräftor, Reproduktion Miljögifter: Fiskvävnad, Provbanks, Sediment, Vatten, Screening Sjöfågel: Häckande på skär Vegetation: Undervattensvegetation (makrofyter), Påväxtalger, Strandvegetation Klimat: Vattenstånd, Vattentemperatur, Isläggning
Stationsnät	Stationsnätet redovisas i bilaga 3.
Variabler	Variabler redovisas i bilaga 5.
Styrdokument	Undersökningstyper: Övervakningsmanualer redovisas i bilaga 2. För övriga styrdokument, se stycket Styrdokument .
Underlag till nationella indikatorer	Miljömål: Levande sjöar och vattendrag och Ingen övergödning
Dataleveranser	
Rapporter/produkter	Vattenvårdsförbunden, Havs- och vattenmyndigheten och andra användare av resultat från övervakning inom delprogrammet beställer redovisningar och utvärderingar, se stycket Användare och användningsområden .
Ansvarig utförare år 2022	Länsstyrelserna i Västra Götaland, Jönköping och Västmanland. Vattenvårdsförbunden i Väner, Vättern och Mälaren.

Bilaga 2. Övervakningsmanualer och metoder

Övervakningsmanualer eller metoder som används inom delprogrammet.

Moment	Undersökning	Övervakningsmanual eller metod
Kemi	Utsjö, Tillflöden, Utlopp	Vattenkemi i sjöar Vattenkemi i vattendrag
	Nederbörd	Krondroppsnätet (metod) Nederbörds-kemi: månadsmedelvärden Metaller inklusive kvicksilver i nederbörd
Plankton	Växtp plankton	Växtp plankton i sjöar
	Djurplankton	Djurplankton i sjöar Djurplankton, trend- och områdesövervakning
Glacialrelikter	Glacialrelikta kräftdjur	Glacialrelikta kräftdjur i sjöar och vattendrag
Bottenfauna	Djupbotten	Bottenfauna i sjöars profundal och sublitoral Mjukbottenlevande makrofauna, trend och områdesövervakning
	Grundbotten	Bottenfauna i sjöars litoral och vattendrag – riktat urval
Fisk	Fria vattenmassan (hydroakustik)	Det finns ingen övervakningsmanual för undersökningen. De hydroakustiska undersökningarna följer en europeisk standard (CEN 2014). Hydroakustik i sötvatten: ett verktyg i fisk- och miljöövervakning (SLU, 2020:12)
	Utsjözonen (översiktsnät)	Det finns ingen övervakningsmanual för undersökningen. Standardiserat provfiske (metod)
	Strandzonen (översiktsnät)	Det finns ingen övervakningsmanual för undersökningen. Standardiserat provfiske (metod)
	Sötvattenkräftor	Provfiske efter kräftor i sjöar och vattendrag (metod i övervakningsmanual modifierad för stora sjöar)
	Gösbestånd	Det finns ingen övervakningsmanual för undersökningen. Provtagning på gös från yrkesfisket (metod)
	Reproduktion	Det finns ingen övervakningsmanual för undersökningen.
Miljögifter	Fiskvävnad	Metaller och organiska miljögifter i fisk från sjöar och vattendrag
	Provbänk	Metaller och organiska miljögifter i fisk från sjöar och vattendrag
	Sediment	Metaller och organiska miljögifter i sediment
	Vatten	Vattenkemi i sjöar Vattenkemi i vattendrag

Moment	Undersökning	Övervakningsmanual eller metod
	Screening	-
Sjöfågel	Häckande på skär	Fåglar på fågelskär i stora sjöar
Vegetation	Undervattensvegetation (makrofyter)	Makrofyter i sjöar
	Påväxtalger	Påväxt i sjöar och vattendrag - kiselalgsanalys
	Strandvegetation	Strandvegetation (metod)
Klimat	Vattenstånd	
	Vattentemperatur	Vattenkemi i sjöar
	Vattentemperatur	Kommunala vattenintag (metod)
	Isläggning	

Bilaga 3. Övervakningsstationer

Tabell 1 Koordinater och namn på övervakningsstationer för kemi i utsjö, tillflöden, utlopp och sediment, växt- och djurplankton och bottenfauna i djupbotten.

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn	Vatten-kemi	Växtplankton intensiv	Växtplankton extensiv	Djur-plankton	Botten-fauna	Sediment-kemi
Vänern	6471688	346458	Göta älv/Vargön	X					
	6551217	411988	Tärnan SSO	X	X		X	X	
	6568993	410664	Värmlandssjön NV						X
	6514971	414234	Dagskärsgrund N	X	X		X		
	6563486	428419	Värmlandssjön NO						X
	6541370	407830	Centrala Värmlandssjön						X
	6524990	373863	Megrundet N	X	X		X	X	
	6519760	403110	Lurön NO						X
	6531350	372580	Dalbosjön N						X
	6505722	372512	Dalbosjön S						X
	6517194	359703	Köpmannebro						X
Vättern	6418631	454151	Edeskvärna	X	X		X		
	6484467	481082	Jungfrun	X	X		X		
	6422788	455731	Visingsö S					X	X
	6456026	475076	Omberg					X	X
	6511852	494838	St Aspön					X	X
	6488133	502550	Motala ström	X					
	6476829	491840	Mjölnaån	X					
	6460862	479076	Ålebäcken	X					
	6453756	478371	Orrnäsaån	X					
	6428293	466381	Röttleån	X					
	6405961	456251	Huskvarnaån	X					

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn	Vatten- kemi	Växtplankton intensiv	Växtplankton extensiv	Djur- plankton	Botten- fauna	Sediment- kemi
	6404744	450558	Munksjöns utlopp	X					
	6419739	446501	Hökesån	X					
	6422310	446660	Knipån	X					
	6429204	448087	Gagnån	X					
	6462721	458222	Hjoån	X					
	6492916	467106	Forsviksån	X					
Mälaren	6593256	626224	Arnöfjärden	X		X			
	6626576	646548	Ekoln	X	X		X	X	
	6578303	668208	Fiskarfjärden	X					
	6597949	572254	Freden	X					
	6590333	567347	Galten	X	X		X	X	
	6613844	654933	Garnsviken	X					
	6618318	640236	Gorran	X		X			
	6596508	602533	Granfjärden	X	X		X	X	
	6574968	631783	Gripsholmsviken	X		X			
	6589961	655471	Görvåln	X	X		X	X	
	6586654	653931	Hilleshögsviken	X		X			
	6594231	560414	Köpingsviken	X					
	6576755	655979	Långtarmen	X		X			
	6624212	637740	Lårstaviken	X		X			
	6570747	627753	Marielunds-fjärden	X		X			
	6602954	608582	Oxfjärden	X		X			
	6590105	637663	Prästfjärden	X					
	6572618	659300	Rödstensfjärden	X					
	6605057	658667	Skarven	X					
	6616835	645548	Skofjärden	X		X			
	6612211	641922	Stora Ullfjärden	X		X			
	6587953	612232	Strängnäs-fjärden	X		X			

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn	Vatten-kemi	Växtplankton intensiv	Växtplankton extensiv	Djur-plankton	Botten-fauna	Sediment-kemi
	6606543	615498	Svinnegarnsviken	X					
	6575080	643533	Södra Björkfjärden	X	X		X	X	
	6586220	604316	Sörfjärden	X		X			
	6582814	616795	Ulvhällsfjärden	X					
	6581962	670332	Ulvsundasjön	X					
	6589947	580696	Väsbyviken	X		X			
	6607085	587658	Västeråfjärden	X		X			
	6600523	591910	Västeråsfjärden S	X		X			
	6578478	672858	Årstaviken	X					
	6593806	587499	Blacken	X		X			
	6589182	572079	Brobyviken	X		X			

Tabell 2 Koordinater och namn på övervakningsstationer för glacialrelikter.

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn	Djup
Vänern	65 19 730	13 54 750	Lurö	70 m
Vättern	64 63 230	14 28 800	Hästholmen	100 m
Mälaren	65 97 950	15 42 550	Blacken	26 m
Mälaren	65 88 300	16 10 890	Görvåln	56 m
Mälaren	65 88 540	15 92 220	N Björkfjärden	60 m

Tabell 3 Koordinater, namn och provtagningsår på övervakningsstationer för bottenfauna i grundbotten.

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn	Provtagningsår
Vänern	6576957	396818	Åsfjorden, Stamnäsudden	2014, 2023
	6580616	418409	Hammarösjön, Tynäsudden	2014, 2023
	6577193	443210	Ölmeviken, Kärret	2014, 2023
	6505829	396919	Dalbosjön, Ropparudden	2014, 2023
	6523850	434252	Värmlandssjön, Notudden	2014, 2023
	6494754	377953	Dalbosjön, Hindens rev	2014, 2023
	6516972	427169	Värmlandssjön, Hattareviken	2014, 2023
	6523097	440608	Sjötorp	2023
	6537599	365099	Dalbosjön, Tösse	2023
	6572479	446051	Vålösundet, Kristinehamn	2023
	6576346	412735	Lillängshamnen, Skoghall	2023
	6578594	391881	Grums gästhamn	2023
Vättern	6505725	1449290	Medevi brygga	1980, 2014, 2022
	6496150	1445250	Lemunda	1992, 2014, 2022
	6483740	1442270	Nässja	1992, 2014, 2022
	6463550	1431800	Sverkeskapellet	1992, 2014, 2022
	6433800	1420150	Gränna	1992, 2014, 2022
	6412075	1408610	Brunnstorpsbadet	1992, 2014, 2022
	6422520	1400395	Munkaskog	1992, 2014, 2022
	6452085	1407575	Hjällö	1992, 2014, 2022
	6478555	1418410	Ripanäs	1992, 2014, 2022
	6512800	1441800	Hinstorp	1992, 1993, 2014, 2022
	6408810	1401545	Bymarken	2014, 2022
	6488240	1453850	Sjöhamra badplats	2014, 2022

Tabell 4 Koordinater och namn på övervakningsstationer för kräftprovfisken

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn
Vänern	6498105	382719	Bärstaviken
Vänern	6486650	372564	Norrhallsgrun
Vättern	6480476	492465	Vadstenaviken

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn
Vättern	3496459	484058	Tängan
Vättern	6502759	488450	Stora Röknen
Vättern	6511410	488826	Sörviken
Vättern	6473641	468605	Flisen
Vättern	6440255	462382	Visingsö nv (Borganabben)
Mälaren	6580758	663561	Sötvattenslaboratoriet Sotholmen
Mälaren	6582804	659947	Lambaruudd
Hjälmaren	6568134	533826	Röskö
Hjälmaren	6573598	542587	Nännön
Hjälmaren	6568810	542645	Norra valen

Tabell 5 Koordinater och namn på övervakningsstationer för undervattensvegetation (makrofyter). Koordinaterna anger en medelpunkt.

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn	Provtagningsår
Vänern	6500309	410568	Sjöråsviken	
	6508549	394262	Ekens skärgård	
	6494198	382446	Hindens rev norra	
	6491256	380716	Hindens rev södra	
	6481202	361399	Vänersnäs	
	6528397	396706	Eskilsåters skärgård	
	6572659	390626	Kyrkebysjön	
	6579218	394883	Åsfjorden	
	6580532	415805	Hammarösjön	
	6582608	428477	Arnöfjorden	
	6575951	430266	Arnön	
	6578077	441650	Ölmeviken	
	6550981	447881	Kilsviken	
	6520689	430603	Fågelösviken	
	6524493	434585	Kalvöarna	
	6522914	421736	Brommö	
	6522738	359378	Yttre Bodane	
	6538312	365347	Tösse skärgård	
	6538282	388472	Millesviks skärgård	
	6557783	444141	Svickstaviken	
Vättern	6551655	374194	Gatviken	
	6574707	439606	Hagelviken	
	6498720	475361	Ombo öar	2014, 2021
	6519180	495885	Hammarsundet	2011, 2015, 2021
	6522090	499576	Kärrafjärden	2011, 2015, 2021
	6505150	489517	Stora Röknen	2005, 2015, 2021
	6507050	487218	Lilla Röknen	2015, 2021
	6514340	492620	Duvfjärden	2005, 2011, 2016, 2022
	6513520	490491	Lövsundsfiärden	2012, 2016, 2022
	6525320	495421	Alsen	2012, 2016, 2022

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn	Provtagningsår
	6502810	480472	Kungsviken	2005, 2016, 2022
	6514950	489755	Aspafjärden	2016, 2022
	6503713	496116	Odensbergsviken	2020, 2023
	6490830	489542	Erkerna	2017, 2023
	6438440	463641	Erstadviken	2013, 2017, 2023
	6486542	499884	Motalaviken	2003, 2011, 2017, 2023
	6431630	458182	Rönäs	2013, 2017, 2023
	6515720	498962	Hargeviken	2018
	6490750	492603	Sandön	2012, 2018
	6479430	487337	Sjövik	2018
	6479382	492684	Vadstnaviken	2003, 2011, 2018
	6509320	498390	Norrsviken	2003, 2005, 2011, 2015
	6456580	457441	Almnäs	2013, 2019
	6476880	466057	Breviken	2013, 2019
	6448540	454935	Hjällö	2019
	6512090	488776	Sörsviken	2019
	6499317	496294	Tokanäset	2019
	6505070	482735	Uvviken	2019
	6416630	447573	Trånghalla	2003, 2014, 2020
	6407160	449828	Bymarken	2014, 2020
	6431560	451630	Svedudden	2020
	6408340	456558	Brunnstorp	2005, 2017
	6424680	447985	Haboskogens naturreservat	2020
	6479880	468961	Kråksviken	2005, 2011, årligen sedan 2015

Tabell 6 Koordinater och namn på övervakningsstationer för påväxtalger.

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Namn	Namn
Vättern	6493355	1424494	Småbåtshamnen	Vättern-Hanaviken
	6520399	1447042	Tikanäs	Vättern-Norra Duvfjärden
	6519059	1449017	Röjorna	Vättern-Duvfjärden
	6526100	1451820	Berget	Vättern-Kärrafjärden
	6527795	1448372	Husabergsudde	Vättern-Alsen
	6488058	1452017	Horngärdet	Vättern-Motalaviken
	6411401	1401953	Strandängen	Vättern-Norr om Jönköping
	6504433	1431800	Sörhamn	Vättern-Mälludden
	6495190	1445447	Lilla hals	Vättern-Långsnäppen
	6460115	1430015	Nedan golfbanan	Vättern-Stora Lund
	6468420	1414230		Vättern-Sjöbonäs ¹

¹ Eventuell ytterligare station i västra Vättern (senast inventerad 1996)

Tabell 6 Koordinater och namn på övervakningsstationer för miljögifter.

Sjö	N-koordinat	E-koordinat	Station	Matris
Vättern	6418631	454151	Edeskvärna	Vatten (utsjö)
	6484467	481082	Jungfrun	Vatten (utsjö)
	6488133	502550	Motala ström	Vatten (utflöde)
	6405961	456251	Huskvarnaån	Vatten (tillflöde)
	6404744	450558	Munksjöns utlopp	Vatten (tillflöde)
	6492916	467106	Forsviksån	Vatten (tillflöde)
	6422788	455731	Visingsö S	Sediment
	6456026	475076	Omberg	Sediment
	6511852	494838	St Aspön	Sediment
	2	1	Lakaskär/Tängen	Biota (röding)
	1	1	Kråk/Flisen/Norrgrundet	Biota (röding)
	1	1	Lakaskär/Tängen	Biota (abborre)
	1	1	Kråk/Flisen/Norrgrundet	Biota (abborre)

---

² Se moment Översiktsnät (utsjözonen)

Bilaga 4. Frekvens och antal prover

I tabellen sammanfattas antal stationer, provtagningstillfällen per år (årligt även för moment med låg frekvens) och sammantaget antal prover. För Fria vattenmassan (hydroakustik) framgår den ungefärliga sammanlagda årliga distansen längs transekter i tabellen. För Strandzon och Utsjözon räknas en vattenförekomst som en station och en nätnatt som ett prov. För Gösbestånd kan antalet stationer och prover variera och beror på insamling från yrkesfiskare.

Moment	Undersökning	Antal stationer Vänern/Vättern/Mälaren	Antal provtillfällen per år Vänern/Vättern/Mälaren	Antal prover per år Vänern/Vättern/Mälaren
Kemi	Utsjö	3 / 2 / 33	5 / 5 / 6	60 / 50 / 124
	Tillflöden	13 / 12 / 0	12 / 12 / 0	156 / 144 / 0
	Utlopp	1 / 1 / 0	12 / 12 / 0	12 / 12 / 0
	Sediment	19 / 3 / 0	0,1 / 0,1 / 0	1,9 / 0,3 / 0
	Nederbörd	0 / 1 / 0	0 / 12 / 0	0 / 12 / 0
Plankton	Växtplankton	3 / 2 / 22	4 / 5 / 5	12 / 10 / 34
	Djurplankton	3 / 2 / 5	2 / 2 / 4	6 / 4 / 20
Glacialrelikter	Glacialrelikta kräftdjur	1 / 1 / 3	1 / 1 / 1	1 / 1 / 3
Bottenfauna	Djupbotten	2 / 3 / 5	1 / 1 / 1	2 / 3 / 5
	Grundbotten	12 / 12 / 0	0,1 / 0,25 / 0	0,1 / 3 / 0
Fisk	Fria vattenmassan (hydroakustik)	300 km / 150 km / 65 km / Hjälmaren: 15 km	1 / 1 / 1 / Hjälmaren: varierar	300 km / 150 km / 65 km / Hjälmaren: varierar
	Utsjözonen (översiktsnät)	5 / 5 / 0	0,33 / 0,33 / 0	27 / 40 / 0
	Strandzonen (översiktsnät)	5 / 11 / 3 / Hjälmaren: 1	0,33 / 0,1 / 0,33 / Hjälmaren: 0,33	27 / 1,1 / 38 / Hjälmaren: 32
	Sötvattenkräftor	2 / 6 (35) / 2 / Hjälmaren: 3	1 / 1 (0,25) / 1 / Hjälmaren: 1	2 / 6 (9) / 1 / Hjälmaren: 3
	Gösbestånd	0 / 0 / varierar / Hjälmaren: varierar	0 / 0 / varierar / Hjälmaren: varierar	0 / 0 / varierar / Hjälmaren: varierar

Moment	Undersökning	Antal stationer Vänern/Vättern/Mälaren	Antal provtillfällen per år Vänern/Vättern/Mälaren	Antal prover per år Vänern/Vättern/Mälaren
	Reproduktion	0 / 69 (röding); 22 (harr); 21 öring)/ 0	0 / 0,1 (röding); 1 (harr och öring)/ 0	0 / 6,9 (röding); 22 (harr); 21 (öring) / 0
Miljögifter	Fiskvävnad	4 / 1 / 0	1 / 0,3 / 0	4 / 0,3 / 0
	Provbank	4 / 1 / 0	1 / 1 / 0	4 / 1 / 0
	Sediment	19 / 3 / 0	0,1 / 0,1 / 0	1,9 / 0,3 / 0
	Vatten	3 / 2 / 0	0,3 / 5 ³ resp. 0,2 / 0	1 / 10 ³ resp. 0,3 / 0
	Screening	0 / 3 / 0	0 / 0,2 / 0	0 / 0,6 / 0
Sjöfågel	Häckande på skär	800 / 91 / 357	1 / 1 / 0,5	800 / 91 / 179
Vegetation	Undervattensvegetation (makrofyter)	22 / 30 / 6	0,2 / 0,2 / 0,3	5 / 6 / 2
	Påväxtalger	0 / 7 / 0	0 / 0,2 / 0	0 / 1,2 / 0
	Strandvegetation	48 / 0 / 0	1,2 / 0 / 0	20 / 0 / 0
Klimat	Vattenstånd	1 / 1 / 1	365 / 365 / 365	365 / 365 / 365
	Vattentemperatur	3 / 3 / 6	5 / 370 / 6	15 / 405 / 27
	Isläggning	2 / 1 / 2	1 / 1 / 1	2 / 1 / 2

---

³ Endast PFAS

Bilaga 5. Variabler

I tabellen listas vilka variabler som ingår i delprogrammet, utifrån moment och undersökning.

Moment	Undersökning	Variabel
Kemi	Utsjö, Tillflöden, Utlopp	provdjup, temperatur, turbiditet, absorbans (filtr), totalt organiskt kol (TOC), löst organiskt kol (DOC), konduktivitet 25°C, pH, alkalinitet, NH ₄ -N, NO ₂ /NO ₃ -N, Tot-N, Tot-P, PO ₄ -P, syre (O ₂), syremättnad, siktdjup med och utan kikare, Ca, Mg, Na, K, Cl, SO ₄ , klorofyll (yta/0-25 m), kisel (Si/Si-F), Al, Co, Cu, Cd, Cr, Ni, Pb, Zn, As, Hg, Fe, Mn, V, F, suspenderat material
	Sediment	sedimentdjup, vattenhalt, totalt organiskt kol (TOC), färg, sedimentlukt, provtagningsdjup från botten, torrsubstans, glödförlust, totalkväve, totalfosfor metaller: Ag, Al, As, Pb, Cd, Co, Cu, Cr, Ni, V, Zn, Hg, Fe, Mn, S, U
	Nederbörd	pH, Oorg-N, SO ₄ -S _{ex} , Cl, pH, Ca, Mg, NO ₃ -N, NH ₄ -N, Org-N, metaller: As, Cd, Cr, Cu, Ni, Pb, Zn, Fe, Mn, Al
Plankton	Växtplankton	artanalys (antal/art), täthet (antal/l, biomassa/grupp, biovolym/grupp), Index (andel cyanobakterier, TPI)
	Djurplankton	artanalys (antal/art), täthet (antal/l, biomassa/grupp, biovolym/grupp)
Glacialrelikter	Glacialrelikta kräftdjur	pungräka (<i>Mysis relicta</i>), vitmärla (<i>Monoporeia affinis</i>), taggmärla (<i>Pallaseopsis quadrispinosa</i>), sjösyrsa (<i>Gammaracanthus lacustris</i>), limnocalanus (<i>Limnocalanus macrurus</i>), skorv (<i>Saduria entomon</i>)
Bottenfauna	Djupbotten	artanalys (antal/art), täthet (antal/yta, biomassa/grupp), index (BQI, O/C, PTI)
	Grundbotten	artanalys (antal/art), täthet/art (antal/yta, biomassa/grupp), index (ASPT, MILA, BQI, O/C, PTI)
Fisk	Fria vattenmassan (hydroakustik)	arter, ålder, storlek, antal/yta, biomassa/yta
	Utsjözonen (översiktsnät)	arter, ålder, storlek, antal/yta, biomassa/yta
	Strandzonen (översiktsnät)	arter, ålder, storlek, antal/yta, biomassa/yta
	Gösbestånd	längd, vikt, kön och könsmognad, åldersprovtagning
	Sötvattenkräftor	antal, längd, kön, F/A, skadefrekvens, förekomst, biomassa/lokal, könsmognad, skador eller sjukdom
	Reproduktion	Röding: antal röding per nättimme, andel nät med röding, antal hona per nättimme, andel nät med hona; Harr: datum första/sista observation; observerade harrar per besökstillfälle
Miljögifter	Fiskvävnad	ålder, kön, totallängd, totalvikt, kondition, levervikt, leversomatiskt index, fetthalt, maginnehåll, gonadvikt, gonadsomatiskt index, Klorerade ämnen (PCB-28, -52, -101, 118, -138, -153, -180, DDT, DDE, DDD, α-, β-, γ-HCH, HCB), dioxiner (dioxiner, dibensofuraner, dioxinlika-PCB:er), Polybromerade flamskyddsmedel (BDE-47, -99, -100, 153,154, HBCDD), perfluorerade föreningar (perfluorerade karboxylater (PFCAs) och

Moment	Undersökning	Variabel
		perfluorerade sulfonater (PFSAs), tennorganiska föreningar, metaller (Hg, Pb, Cd, Ni, Cr, Cu, Zn, As, Ag, Se, Sn)
	Provbank	fångstplats, fångstdatum, art, ålder, kön, totallängd, totalvikt, kondition, levervikt, leversomatiskt index, fetthalt, maginnehåll, gonadvikt, gonadsomatiskt index
	Sediment	Se ovan Kemi-sediment. Däröver: klorerade ämnen (PCB-28, -52, -101, 118, -138, -153, -180, DDT, DDE, DDD, α -, β -, γ -HCH, HCB), dioxiner (dioxiner, dibensofuraner, dioxinika-PCB:er), polybromerade flamskyddsmedel (BDE-47, -99, -100, 153, 154, HBCDD), perfluorerade föreningar (perfluorerade karboxylater (PFCAs) och perfluorerade sulfonater (PFSAs), tennorganiska föreningar
	Vatten	Se ovan Kemi - Utsjö, Tillflöden, Utlopp. Däröver: Prioriterade ämnen (45) enligt vattenförvaltning: alaklor, antracen, atrazin, bensen, polybromerade difenyletrar (PBDE), kadmium (Cd), koltetraklorid C10-C13, kloralkaner, klorfenvinfos, klorpyrifos, (klorpyrifosetyl), aldrin, dieldrin, endrin, isodrin, DDT-total para-para-DDT, 1,2-dikloretan, diklormetan, di(2-etylhexyl)ftalat (DEHP), diuron, endosulfan, fluoranten, hexaklorbensen, hexaklorbutadien, hexaklorcyklohexan, isoturon, bly (Pb) och blyföreningar, kvicksilver (Hg), naftalen, nickel (Ni) och nickelföreningar, nonylfenoler (4-nonylfenol), oktylfenol, pentaklorbensen, pentaklorfenol, benzo(a)pyren, benzo(b)fluorante, benso(k)fluoranten, benso(g,h,i)perylene, indeno(1,2,3-cd)-pyren, simazin, tetrakloretylen, triklöretylen, tributyltennföreningar (TBT), triklorbensener, triklormetan, trifluralin, dikofol, PFOS, kinoxifen, dioxiner och dioxinika föreningar, akonifen, bifenox, cubytryn, cypermetrin, diklorvos, HBCDD, heptaklor och heptaklorepoxi, terbutryn
	Screening	Förtätning av Nationell screening, varierande
Sjöfågel	Häckande på skär	arter (inkl Fågeldirektivet och Art-och habitatdirektivets typiska arter), antal (st/population)
Vegetation	Undervattensvegetation (makrofyter)	arter, maximalt djup/art, förekomst, täckningsgrad, ekologisk status, bevarandetilstånd
	Påväxtalger	kiselager: antal, täckningsgrad, substrat, index (IPS, ACID, TDI, %PT)
	Strandvegetation	arter (träd, buskar, ris samt vass, säv och näckrosor), täthet/täckningsgrad, höjdvassnivå, blottlagd strand
Klimat	Vattenstånd	höjd över havet (medel per dygn - år)
	Vattentemperatur	grader, djup, profil, säsong/kalenderårsmedel (°/dag/djupnivå)
	Isläggning	datum för isläggning/islossning, antal dygn med is

Bilaga 6. Datavärdskap och annan dataförvaltning

I tabellen listas datavärdskap eller annan dataförvaltning för resultat som samlas in inom delprogrammet, inklusive provbankning av fisk. För undersökningar som inte har nationell datavärd förvaltas resultat hos respektive kansli på vattenvårdsförbundet. För den datamängden gäller samma service som för nationell datavärd.

Datavärd	Annan dataförvaltning	Moment och Undersökning
Kemi och biologi i sjöar och vattendrag SLU Institutionen för vatten och miljö		Kemi – <i>Utsjö, Tillflöden, Utlopp, Sediment</i> Plankton – <i>Djurplankton, Växtplankton</i> Bottenfauna – <i>Djupbotten, Grundbotten</i> Vegetation
Miljögifter Sveriges geologiska undersökning, SGU		Miljögifter – <i>Fiskvävnad, Sediment, Vatten, Screening</i>
Naturdata: Arter, SLU Artdatabanken		Vegetation – <i>Strandvegetation</i> främmande arter (alla biologiska undersökningar)
	Lagring av abborre (Vänern) och röding (Vättern), Naturhistoriska riksmuseet	Miljögifter - <i>Provbank</i>
	SLU, Sötebasen	Fisk – <i>Fria vattenmassan (hydroakustik), Utsjözonen (översiktsnät), Strandzonen (översiktsnät)</i>
	Respektive vattenvårdsförbund eller länsstyrelse	Sjöfågel – <i>Häckande på skär</i>
	Respektive vattenvårdsförbund eller länsstyrelse	Glacialrelikter – <i>Glacialrelikta kräftdjur</i>
	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI, Vätternvårdsförbundet	Klimat - <i>Isläggning</i>
	IVL/SMHI	Kemi - <i>Nederbörd</i>